

Choroby i szkodniki roślin rolniczych II

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów medycyna roślin	Cykl kształcenia 2020/21
Specjalność -	Kod przedmiotu WPTPMRS.I10B.0378.20
Jednostka organizacyjna Wydział Przyrodniczo-Technologiczny	Języki wykładowe Polski
Poziom studiów studia pierwszego stopnia (inżynier)	Obligatoryjność Obowiązkowy
Forma studiów stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe
Profil studiów ogólnoakademicki	Dyscypliny Rolnictwo i ogrodnictwo
	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak
	Przedmiot kształtujący umiejętności praktyczne Nie
Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za przedmiot	Michał Hurej
Pozostali prowadzący	Michał Hurej, Włodzimierz Kita

Okres Semestr 5	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 4.0
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 15 Ćwiczenia laboratoryjne: 30	

Cele kształcenia dla przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów z chorobami i szkodnikami różnych roślin rolniczych. Zapoznanie z ich biologią oraz wpływem czynników abiotycznych i biotycznych środowiska przyrodniczego na liczebność i dynamikę chorób i szkodników. Przedmiotem nauki są też wrogowie naturalni fitofagów upraw rolniczych, metodyka lustracji pól, pobieranie prób i praktyczna ocena zagrożeń powodowanych przez choroby i szkodniki.

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty uczenia się w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	zagadnienia związane ze szkodami powodowanymi przez choroby i szkodniki w produkcji roślin rolniczych we wszystkich rodzajach upraw. Rozpoznaje ich przynależność systematyczną oraz zna bionomię tych gatunków. Kojarzy zespoły agrofagów poszczególnych gatunków roślin. Opisuje uszkodzone zmiany chorobowe tkanek roślin. Zna i rozumie modyfikujący wpływ czynników abiotycznych (temperatury, wilgotności, fotoperiodu) na życie, rozwój oraz zakres potencjalnych szkód. Opisuje spodziewaną reakcję szkodnika lub patogenu na zmiany tych czynników.	MR_P6S_WG07, MR_P6S_WG10	Zaliczenie pisemne, Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Wykonanie ćwiczeń
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	rozpoznawać ważniejsze gatunki patogenów i szkodników uszkadzających rośliny rolnicze oraz powodujących szkody w ich uprawie. Potrafi, na podstawie progów szkodliwości lub zagrożeń w zmianach estetycznych roślin prawidłowo podjąć decyzję o zwalczaniu oraz uzasadnić prawidłowość swojej decyzji. Potrafi prawidłowo ustalić terminy zabiegów oraz zaplanować i wykonać zabiegi zwalczające.	MR_P6S_UW01, MR_P6S_UW02, MR_P6S_UW03, MR_P6S_UW05	Aktywność na zajęciach, Wykonanie ćwiczeń
Kompetencji społecznych - Student jest gotów do:			
K1	odpowiedzialności za dobór środków ochrony roślin stosowanych w uprawach rolniczych. Ma świadomość społecznych korzyści wynikających z aktywnego stosowania integrowanych metod ochrony we wszystkich rodzajach upraw. Stosuje się do przepisów prawa oraz regulacji stosowania pestycydów wynikających z zasad dobrej praktyki ochrony roślin. Wykorzystuje zdobytą wiedzę do propagowania wszystkich dostępnych metod ochrony roślin.	MR_P6S_KK02, MR_P6S_KR05	Aktywność na zajęciach, Wykonanie ćwiczeń

Bilans punktów ECTS

Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	15
Ćwiczenia laboratoryjne	30
Przygotowanie do zajęć	30
Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	30
Udział w egzaminie	2

Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 107	ECTS 4.0
Zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela	Liczba godzin 47	ECTS 1.8
Nakład pracy związany z zajęciami o charakterze praktycznym	Liczba godzin 30	ECTS 1.0

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Formy prowadzenia zajęć

1.	Tematyka wykładów - choroby: 1. Określenie, zadania i działy fitopatologii, kierunki badawcze. 2. Nieinfekcyjne czynniki chorobotwórcze wpływające na stan zdrowotny roślin rolniczych. 3. Wirusy i wiroidy jako patogeny roślin rolniczych. 4. Choroby wirusowe zbóż. 5. Bakterie jako patogeny roślin rolniczych. 6. Fitoplazmy jako patogeny roślin rolniczych. 7. Rośliny pasożytnicze jako patogeny roślin rolniczych. 8. Protoza, Chromista i Mycota jako patogeny roślin. 9-11. Etapy procesu chorobowego. 12-13. Epidemiologia chorób w uprawach polowych roślin rolniczych. 14. Problemy z związane z ochroną roślin rolniczych, integrowana ochrona roślin rolniczych. 15. Zaliczenie wykładów. Tematyka wykładów - szkodniki (15 x 1h): 1. Biologiczne podstawy szkodliwości owadów. Pojęcie szkodliwości. 2. Symptomatologia (typy uszkodzeń roślin dla aparatu gębowego gryzącego i kłująco-ssącego). 3. Symptomatologia (aparat gębowy gryzący oraz kłująco-ssący). 4. Migracje metapopulacji fitofagów na uprawy polowe. Zasiedlanie upraw, zjawisko efektu brzegowego. 5. Wpływ środowiska na rozwój populacji, masowy pojaw szkodników (gradacje) w uprawach polowych. 6. Szkodniki wielożerne roślin uprawnych. 8. Szkodniki roślin okopowych. 9. Szkodniki rzepaku i roślin pokrewnych (w tym pozostałych roślin przemysłowych). 10. Szkodniki zbóż i traw nasiennych. 11. Szkodniki roślin bobowatych (motylkowatych). 12. Szkodniki roślin energetycznych oraz specjalnego przeznaczenia. 13. Szkodniki magazynowe nasion i suszu pochodzenia roślinnego. 14. Praktyczne aspekty wykorzystania komunikacji chemicznej stawonogów w prognozowaniu zagrożeń upraw polowych (zastosowanie w praktyce produkcyjnej feromonów płciowych, agregacyjnych, itd.). 15. Zaliczenie wykładów.	Wykład

2.	Tematyka ćwiczeń - choroby (15 x 2 h): 1. Choroby zbóż powodowane przez Ustilaginales i Tilletiales. 2. Choroby zbóż powodowane przez Uredinales. 2. Choroby podstawy źdźbła zbóż. 4. Choroby liści zbóż. 5. Choroby kłosów zbóż oraz siewek i ozimin. 6. Choroby kukurydzy. 7. Rozpoznawanie chorób poszczególnych gatunków zbóż i kukurydzy. 8. Choroby rzepaku. 9-10. Choroby ziemniaka. 11. Choroby buraka cukrowego. 12. Choroby roślin bobowatych (drobnonasiennych.) 13. Rozpoznawanie chorób rzepaku i roślin okopowych. 14. Zajęcia terenowe z diagnostyki chorób roślin rolniczych. 15. Zaliczenie ćwiczeń. Tematyka ćwiczeń - szkodniki (15 x 2 h): 1. Lustracja różnych upraw rolniczych (zajęcia terenowe). Metodyki lustracji pól, pobierania prób, ocenę zagrożeń powodowanych przez fitofagi w relacji do progów ich szkodliwości. 2. Lustracja różnych upraw rolniczych (zajęcia terenowe). Metodyki lustracji pól, pobierania prób, ocenę zagrożeń powodowanych przez fitofagi w relacji do progów ich szkodliwości. 3. Szkodniki zbóż. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 4. Szkodniki kukurydzy. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 5. Szkodniki roślin kapustowatych, część I. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 6. Szkodniki roślin kapustowatych, część II. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 7. Szkodniki buraka. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 8. Szkodniki ziemniaka. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 9. Szkodniki bobowatych grubonasiennych. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 10. Szkodniki bobowatych drobnonasiennych. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 11. Szkodniki roślin przemysłowych. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 12. Szkodniki magazynowe, część I. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 13. Szkodniki magazynowe część II. Praktyczna identyfikacja poszczególnych fitofagów, ich stadiów rozwojowych oraz uszkodzeń. 14. Prezentacje owadników. 15. Zaliczenie ćwiczeń.	Ćwiczenia laboratoryjne

Informacje rozszerzone

Metody nauczania:

Dyskusja, Wykład, Ćwiczenia

Aktywności	Metody zaliczenia	Udział procentowy w ocenie łącznej przedmiotu
Wykład	Zaliczenie pisemne, Aktywność na zajęciach	40%
Ćwiczenia laboratoryjne	Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Wykonanie ćwiczeń	60%

Wymagania wstępne

Botanika, Biologiczne podstawy żywienia roślin, Podstawy mikrobiologii, Fizjologia i Eko-biologia roślin

Literatura

Obowiązkowa

1. Kryczyński S., Weber Z., 2010. Fitopatologia, tom 1 i 2. PWRiL, Warszawa, 2010
2. Fiedorow Z., Weber Z. 1994. Choroby buraka i ziemniaka. Skrypt AR w Poznaniu, 1994
3. Entomologia cz. 1 (Entomologia ogólna) red. B. Wilkaniec, PWRiL Poznań 2009
4. Entomologia cz. 2 (Entomologia szczegółowa) red. B. Wilkaniec, PWRiL Poznań 2010
5. Insect Pest Management, Dent D. CAB International, 2000.
6. Nauka o szkodnikach roślin uprawnych, Boczek J., Wyd. SGGW, 1998.

Dodatkowa

1. Fiedorow Z., Gołębnik B., Weber Z., Choroby roślin rolniczych, Skrypt AR w Poznaniu, 1991
2. Fiedorow Z., Gołębnik B., Weber Z., 1991. Fitopatologia ogólna, Skrypt AR w Poznaniu, 1991
3. Pożyteczne owady i inne zwierzęta, Wiech K., Mediks Plus 1997
4. Wybrane działy ekologii owadów z uwzględnieniem tematyki dotyczącej ochrony środowiska rolniczego. Opyrchałowa J., WSP Opole, 1994

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
MR_P6S_KK02	Absolwent jest gotów do wykorzystania wiedzy z zakresu medycyny roślin do rozwiązywania problemów zawodowych
MR_P6S_KR05	Absolwent jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej, w tym ponoszenia odpowiedzialności za społeczne skutki wdrażania metod ochrony roślin przed agrofagami oraz wymaganie tego od innych
MR_P6S_UW01	Absolwent potrafi rozpoznać ważne gospodarczo agrofagi i podjąć właściwe zabiegi ich zwalczania; potrafi zastosować metody integrowanej ochrony roślin i dokonać ich analizy ekonomicznej; umie wykorzystać dostępne źródła niezbędne do wykonania tego typu działań
MR_P6S_UW02	Absolwent potrafi korzystać z metod i technik diagnostycznych jak również metod aplikacji preparatów i środków ochrony roślin w celu rozwiązania problemów związanych z ochroną upraw rolniczych, ogrodniczych i roślin w naturalnych ekosystemach
MR_P6S_UW03	Absolwent potrafi planować i podejmować działania profilaktyczne służące zapobieganiu występowaniu agrofagów i chorób powodowanych przez czynniki abiotyczne
MR_P6S_UW05	Absolwent potrafi zaplanować i zorganizować proste systemy monitoringu agrofagów; podjąć działania służące ich ograniczaniu oraz diagnozować i oceniać zagrożenia środowiska powodowane rolniczą działalnością człowieka
MR_P6S_WG07	Absolwent zna i rozumie zjawiska zachodzące w środowisku pod wpływem mikroorganizmów z zagadnienia z zakresu wykorzystywania mikroorganizmów w rolnictwie i ochronie roślin
MR_P6S_WG10	Absolwent zna i rozumie najważniejsze grupy agrofagów oraz ich znaczenie dla człowieka i środowiska